

دکتر عباسعلی مظفری

آمادگی برای آینده

بداند و یا رایانه و استفاده از آن آشنا باشد. خیلی از افراد باور نداشتند و شکاف بین نسلی از همین مسیر آغاز شد و هنوز هم ادامه دارد. آیا ما به عنوان والدین، معلم و... برای زندگی امروز آماده شده بودیم؟ پاسخ این سؤال را هر کدام در ذهن خود مرور کنیم. آیا در این مسیر تلاش کرده بودیم؟ در مسیر زندگی فرزندان ما تا ۱۰ سال بعد چه اتفاق‌هایی خواهند افتاد؟ وظیفه مادر این مسیر چیست؟ و سؤالاتی از این قبیل. بی تردید همگی مادر حال حاضر تحولات بسیار سریع و خیره‌کننده‌ای در جریان زندگی و پیرامون خود و فرزندان شاهدیم. برای آماده‌شدن آن‌ها و مفید و مؤثر بودن برای خود، خانواده و کشور، لازم است به ویژگی‌هایی که در ادامه گفته شده اند فکر کنیم و آن‌ها را در سفر یادگیری لحاظ کنیم. نقش معلم از اهمیت فراوانی برخوردار است و انتظار جامعه از ما چنین است:

ایمان، امیدآفرینی و کسب دانش و آگاهی؛
اراده‌سازی، ایجاد انگیزه و عزم‌راسخ برای عبور موفق از مراحل زندگی؛

فرزندان ما از آن آینده هستند و آینده نیز شرایطی متفاوت با زمان حال دارد. بنابراین، باید فرزندان خویش را با توجه به رویدادها و شرایط حاکم بر آینده تربیت کنیم و پرورش دهیم. حضرت علی (ع) در این باره می‌فرماید: «لا تقسروا اولادکم علی آدابکم، فانهم مخلوقون لزمان غیر زمانکم؛ فرزندانان را بر آداب خود تربیت نکنید، چرا که آن‌ها برای آینده و زمانی غیر از زمان شما آفریده شده‌اند (شرح نهج البلاغه، صفحه ۲۶۷، حکمت ۱۰۲).

بر این اساس، والدین و معلمان می‌توانند به بهترین شکل فرزندان خویش را تربیت کنند که آینده‌نگر باشند و رخداد‌های آینده را پیش‌بینی و فرزندان خود را متناسب با رخداد‌های پیش‌بینی شده آینده تربیت کنند.

از نگاه گانت «یکی از اصول تعلیم و تربیت که همواره باید مورد توجه دست‌اندرکاران برنامه‌های تربیتی باشد، این است که کودک نباید تنها بر حسب وضع فعلی نوع بشر پرورش یابد، بلکه باید او را بر اساس شرایط آینده تربیت کرد.» او آخر دهه ۶۰ در مجامع علمی و دانشجویی همواره بحث از این بود که به زودی معنی سواد تغییر می‌کند و با سواد کسی است که دو توانمندی را در خود تقویت کند؛ زبان انگلیسی

/ آمادگی برای ابراز عقیده، اظهار نظر علمی، تفکر، خردورزی و تقویت روحیه نقد عالمانه، به جای پیروی کورکورانه از جریان‌ها و رویدادها؛

/ بهره‌گیری صحیح از فناوری‌های نوین، به خصوص هوش مصنوعی و کاربردهای مفید آن در تحصیل و کار؛

/ توجه به نقش آفرینی و اثرگذار بودن در مراحل گوناگون که از فعالیت‌های فردی و گروهی در کلاس آغاز می‌شود؛

/ داشتن روحیه جمع‌گرایی و پرهیز از بی‌اعتنایی و بی‌تفاوتی در عرصه زندگی فردی و اجتماعی؛

/ هوشمند بودن (استفاده صحیح از هوش) در کنار هوش سرشار خود؛

/ آمادگی برای پذیرش مسئولیت اجتماعی و خدمت بی‌منت به اطرافیان و هم‌نوعان؛

/ شادی آفرینی و پرهیز از خمودگی و حس ناکارآمدی؛

/ آمادگی برای اثرگذاری بر زندگی و آمادگی (ذهنی) برای کسب تجربه‌های جدید؛

/ تقویت تفکر نقاد و خلاق به جای تفکر اسفنجی و پرهیز از پذیرفتن فوری و بدون دلیل هر مطلبی و پرهیز از به اشتراک گذاشتن آن با دیگران؛

/ اعتقاد و تأکید بر اینکه فناوری ابزار است نه هدف؛

/ پیش‌بینی تحولات با الهام از شرایط جامعه و توجه بیشتر به حال و آینده تا گذشته، و تأکید بر اهمیت وقت‌شناسی؛

/ اعتقاد به کارآمدی و توانمندی‌های فردی و گروهی؛

/ اعتقاد به محاسبه و حساب و کتاب؛

/ توجه به برنامه‌ریزی به جای شانس و اسارت در دام رؤیایفروشان؛

/ اعتقاد به حریت و حیثیت انسان و احترام متقابل؛

/ اعتقاد به عدالت اجتماعی و پاداش به ازای کار، قابلیت‌ها، استعداد و تلاش.

مواردی از این قبیل رامی‌شود بر شمرد و در باره آن‌ها با هم اندیشه کرد. با تأملی در موارد گفته‌شده، نقش خانواده، مدرسه و رسانه‌های گروهی از اهمیت بسیار بیشتری برخوردار می‌شود. هماهنگی، انسجام و هم‌جهت شدن تمامی نهادهای فرهنگی و آموزشی اهمیت انکارناپذیری دارد و پیشرو بودن و نقش مدرسه بی‌بدیل است. *

منابع

۱. ابن ابی‌الحدید، شرح نهج البلاغه. ج ۲۰، (۱۳۶۳).

مکتب آیه‌الله العظمی المرعشی النجفی (ره). قم.

۲. کانت، امانوئل (۱۳۹۲). تعلیم و تربیت. ترجمه

غلام حسین شکوهی. دانشگاه تهران.

۳- دشتی، محمد (۱۳۸۶).

ترجمه نهج البلاغه، قم